

Socialjourens verksamhetsberättelse 2022

Vi är Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg.
Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg.

Vi är Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg.
Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg. Vi är Göteborg.

Innehåll

INLEDNING	3
METOD, AVGRÄNSNINGAR OCH BEGREPP	3
BAKGRUND OCH GEOGRAFISKT UPPDRAG	4
GRUNDUPPDRAGET	5
ÅRET SOM GÅTT	6
DET ÖVERGRIPANDE ARBETET	7
BARN OCH UNGA	9
MISSBRUK	14
VÅLD I NÄRA RELATION	18
BOENDE	20
TILLHÖRIGHET OCH EKONOMISKT BISTÅND	22
SAMMANFATTNING	25

INLEDNING

Denna rapport har som mål att ge läsaren en ökad förståelse för socialjourens arbete i relation till den omgivande staden och avtalade kranskommuner. Den beskriver socialjourens arbete med olika målgrupper och visar på skillnader som finns mellan delar av staden och kranskommunerna genom att jämföra data som socialjouren samlar och annan data som finns tillgängligt genom system och rapporter. Rapporten utger sig inte för att ge en heltäckande bild av Göteborgsområdet sett ur socialjourens perspektiv men förhoppningsvis bidrar den till att öka kunskapen om socialjourens mångsidiga arbete och de frågor som socialjouren möter. Den skall också bidra till den samlade bilden av personer som mer eller mindre tillfälligt befinner sig i staden och avtalade kranskommuner och som uppsöker socialtjänsten. Socialjouren möter målgrupper som finns i staden som övriga socialkontor möter i mindre utsträckning såsom EU-medborgare, papperslösa med icke verkställt utvisningsbeslut med flera.

Bilden som läsaren kommer få ta del av är en i många avseenden delad stad med olika livsvillkor för medborgarna utifrån de svårigheter och behov som finns och som kommer i dagen genom behoven som speglas i arbetet. Rapporten tar framför allt sin utgångspunkt i Göteborg och dess invånare men även uppdraget för kranskommunerna som ingår i socialjourens ansvar kommer att beskrivas.

METOD, AVGRÄNSNINGAR OCH BEGREPP

Som nämns ovan så är rapporten riktad mot arbetet för Göteborgs socialförvaltningar samt de avtalade kranskommunerna. Rapporten är uppdelad i två olika delar utifrån a) ett Göteborgsperspektiv och b) ett kranskommunsperspektiv vilket täcks in i respektive avsnitt. Rapportens innehåll är deskriptivt och jämförande utifrån de olika geografiska områdena som socialförvaltningarna och kranskommunerna utgör. Utifrån ett Göteborgsperspektiv avser rapporten att visa hur socialjourens arbete fördelas över stadens olika förvaltningar samt jämför hur de fyra socialförvaltningarnas områden och medborgare förhåller sig till varandra samt peka på skillnader i befolkningssammansättningen och hur det kan påverka bilden. Utifrån ett kranskommunsperspektiv avser rapporten att visa hur socialjourens arbete fördelas över kranskommunerna i relation till bland annat ärendetyp.

Uppgifterna kommer till stor del från socialjourens statistikprogram Bonigi där händelser i fråga om respektive kommun, individ, karaktär, insats, tid etcetera registreras. I sammanhang där Bonigi används som källa beskrivs de registreringar som ligger till grund för datan som "händelser". En händelse i detta avseende kan vara en anmälan, ett hembesök, besök på kontoret, att beslut fattats om boende, att någon fått rådgivning, att en skyddsbedömning gjorts, att uppföljning gjorts, att ett avslag meddelats etcetera. I de fall detta begrepp inte används framkommer det av texten.

Till grund ligger också uppgifter från Treserva och då främst aktualiseringar som också omnämns som "anmälningar" i texten. Aktualiseringar är också ibland ett led i en ansökan. Det refereras även till öppnade ärenden men då framkommer det i beskrivningen. Till stöd

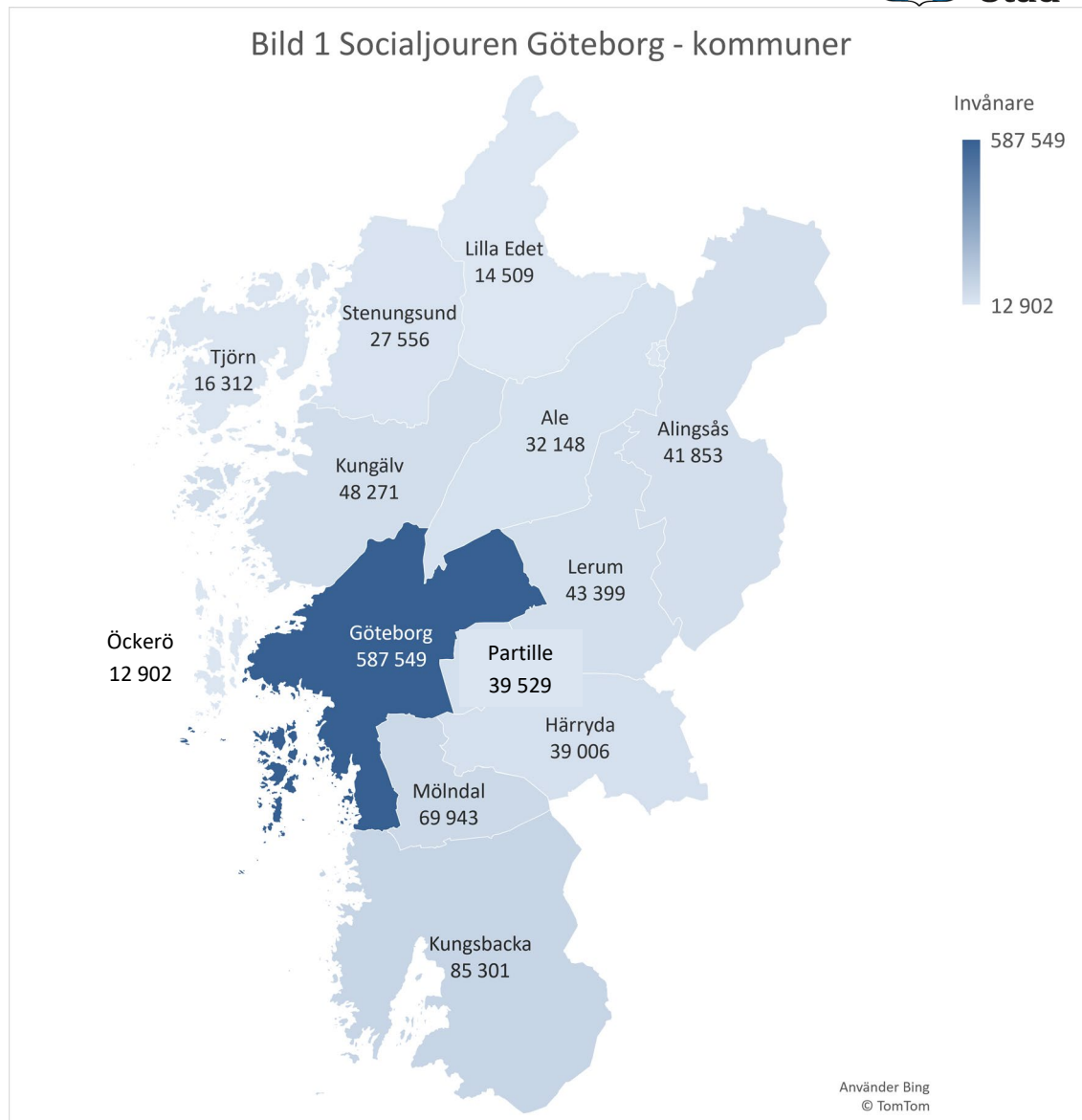

har också funnits Göteborgs stads statistikdatabas där intressant data om hushållstyper och åldersgrupper gått att finna.

BAKGRUND OCH GEOGRAFISKT UPPDRAG

Socialjourens historia sträcker sig drygt 65 år tillbaka i tiden till 1955 då ett samarbete inleddes mellan barnavårdsnämnden och polisens dåvarande ungdomsrotel. En kontakmannatjänst inrättades och den främsta uppgiften var då att delta vid polisens förhör med ungdomar. Jourbyrån öppnade därefter 1967 i samband med en större omstrukturering av Göteborgs stadsförvaltning. Under jourbyrån fanns även Narkotikasektionen som arbetade med narkomanvård och kartläggning av målgruppen, samt Jourhemmet för kvinnor som låg på Linnégatan. År 1984 kom Jourbyrån som försöksverksamhet att renodlas som jourverksamhet och den första avtalskommunen, Partille, knöts till verksamheten samtidigt som den permanentades 1986. Socialjouren har innan den lokaliserades på Stora Badhusgatan, 2009, varit inhyst vid polishuset på Skånegatan och på Fjärde Långgatan.

Under åren som gått sedan 1986 har flera kranskommuner knutits till socialjouren och de senaste kommunerna är Lerum och Alingsås som fick sin jourtillhörighet 2016. Sammantaget ingår nu tolv kommuner utöver Göteborg i socialjourens uppdrag: Kungsbacka, Härryda, Mölndal, Öckerö, Partille, Lerum, Alingsås, Kungälv, Ale, Tjörn, Stenungssund och Lilla Edet. Området är stort, 120 km fågelvägen mellan norra delen av Lilla Edets kommun och södra delen av Kungsbacka kommun samt 80 km fågelvägen mellan Alingsås och Tjörns kommun. Kranskommunernas befolkningsmängd sett till socialjourens uppdragsområde i sin helhet utgör ca 45 %. Totalt omfattar befolkningsansvaret, inklusive Göteborg strax över en miljon invånare.

I den uppföljning som görs av arbetet vid socialjouren framgår att ca 75 % av den totala ärendehandläggningen ägnas åt invånarna i Göteborgs kommun eller de som tillfälligt vistas i staden och de övriga 25 % av arbetet mot invånarna i kranskommunerna. I de fall hembesök blir aktuellt i någon kranskommun tar dessa ärenden längre tid då resan tar mer tid i anspråk.

GRUNDUPPDRAGET

Socialjourens uppdrag är att svara för alla typer av förekommande ärenden inom socialtjänstens område för Göteborgs kommun och de 12 kommuner socialjouren har avtal med under all tid som socialkontoren håller stängt, det vill säga kvällar, helger och nätter och på annan tid efter överenskommelse. Socialjouren utreder behov, fattar beslut, och utför skyddsbedömningar med stöd av Socialtjänstlagen (SoL), Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Uppdraget ställer höga krav på personalen i form av professionell kunskap och erfarenhet i socialtjänstens områden, detta då de måste kunna agera i sociala ärenden vid tidpunkter då de

ordinarie samverkansfunktionerna inte alltid finns tillgängliga och i sammanhang där det oftast inte går att planera arbetet. Inte sällan är det i akuta och svåra situationer där polis, sjukvård eller annan personal på fältet uppmärksammar situationer som behöver bedömas och eventuellt bli åtgärdade. Under 2022 genomfördes 249 stycken insatser i form av exempelvis hembesök eller att socialjouren blev kallad av sjukvård eller polis. Förhållandena kan ibland vara svåra och ske öppet ute i staden eller i någons hem.

Socialjouren arbetar enligt den delegationsordningen som är fastställd av Socialnämnd Centrum. Socialjouren möter de mest utsatta människorna vid den svåraste tiden på dygnet, barn som på olika sätt far illa, kvinnor utsatta för våld, människor i missbruk, hemlösa eller individer som på annat sätt befinner sig i en akut nödsituation. Arbetet innebär därför att en stor bredd på ärenden hanteras för olika målgrupper. Visst arbete pågår även dagtid under vardagar men är då främst avgränsat till frågor som rör sökande som inte är hemmahörande i Göteborg. Vardagar mottar socialjouren också ett stort antal telefonsamtal som rör sökande eller myndigheter som vill komma i kontakt med någon inom socialtjänsten i staden och i den rollen blir socialjourens uppgift ofta att hänvisa samverkanspartners och medborgare rätt i stadens organisation. Socialjouren får ofta frågor om kommundillhörighet av socialkontoren då de kommit i kontakt med nya sökande som nyss vistats eller bott i annan kommun.

Bemanningen vid socialjouren är främst koncentrerad till kvällar, nätter och helger då socialsekreterare och förste socialsekreterare är på plats. Verksamhetens personal består av två enhetschefer med delat ledaransvar, och 33,5 årsarbetare. Verksamheten har även ett antal timvikarier med god erfarenhet av socialt arbete.

ÅRET SOM GÅTT

Första halvåret 2022 inleddes likt 2021 med omständigheter i verksamheten präglade av Coronapandemin, vilket främst påverkade verksamheten under januari genom stor sjukfrånvaro. Även några veckor i juli medförde ansträngd bemanning på grund av stor sjukfrånvaro efter Covid.

Januari 2022 tillträdde ny enhetschef som ny kollega till befintlig enhetschef. Under 2022 har även ett större översynsarbete påbörjats för att se över hur socialjouren bäst ska vara bemannad och organiserad för att möta dagens behov utifrån uppdrag och arbetsbelastning över dygnet.

Under 2022 har Islandsmodellen helt implementeras i samtliga fyra förvaltningar i Göteborg. Islandsmodellen är ett arbetssätt där socialtjänst, polis och sjukvård samarbetar för att barnrättsperspektivet skall få särskilt utrymme i händelse av våld i nära relation där barn bevittnar eller upplever våld. Metoden är nu väl implementerad inom socialjourens verksamhet och anpassning av arbetssättet sker kontinuerligt. Under 2022 har socialjouren hanterat 113 stycken Islandsärenden, vilket innebär ungefär 10 stycken ärenden per månad. Det är ett viktigt förebyggande arbete där såväl barn som våldsutsatt fångas upp i ett tidigt skede vilket i sin tur minimerar risken för psykisk ohälsa och förhoppningsvis ytterligare våldsutsatthet framöver.

Socialjouren deltog i maj vid årets socialjournskonferens i Kalmar. Temat vid konferensen var våld i en socialjournskontext. Seminarierna handlade både om socialjourers arbete med våld,

de våldsutsatta och de som utsätter sina närstående för våld. Jämte det hölls seminarier om andra socialjoursspecifika frågor. Socialjouren Göteborg hade nio deltagare vid den välplanerade konferensen och representanter från socialjouren Göteborg presenterade även metoden Islandsmodellen för representanter från socialjourer landet över.

Under året har socialjouren sett en tydlig ökning av personer som kommit för att söka boende akut. Inte sällan återkommer samma sökande dag efter dag och många uppsöker socialjouren då de har fått ett avslag på sin boendeansökan eller att ett gynnande beslut ej kunnat verkställas då det är brist på akutplatser. Vissa kvällar har det varit så mycket som ett 20-tal ansökningar av akut boende, trots att över 90 % av klienterna har en etablerad socialtjänstkontakt på dagtid. En tydlig ökning av behovet av akut boende märktes i samband med stängningen av boende Nya Tillfället den 1 maj 2022 och behovet har efter det legat på en hög nivå. Parallellt med det ökade behovet så har de upphandlade boendialternativen som Lilla Bommen och Betelskeppet i mycket hög grad varit fullbelagda av socialkontoren vilket inte varit fallet tidigare. Som en konsekvens av detta blir då inte heller dessa boenden en lösning vid akut bostadslöshet på jourtid vilket har varit en utmaning.

Ibland upplever socialjouren att det kan vara svårt att nå mottagen i staden såväl i vuxen som barnärenden.

En annan utmaning har varit att på jourtid hitta plats för riktigt små barn som behöver skydd. Det saknas idag tillräckligt med platser i upphandlade jourhem för spädbarn som kan emot akuta placeringar på jourtid, varpå det blir en stor utmaning för socialjouren att lösa detta när ett behov uppstår.

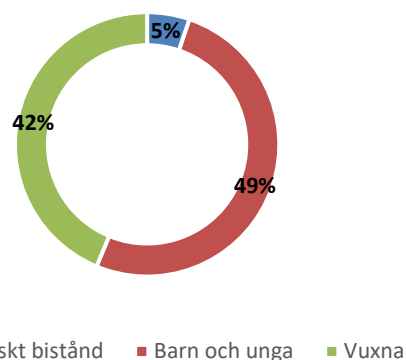
I december 2022 införde socialjouren möjlighet till digitala ordförandebeslut för Göteborgs stad.

DET ÖVERGRIPANDE ARBETET

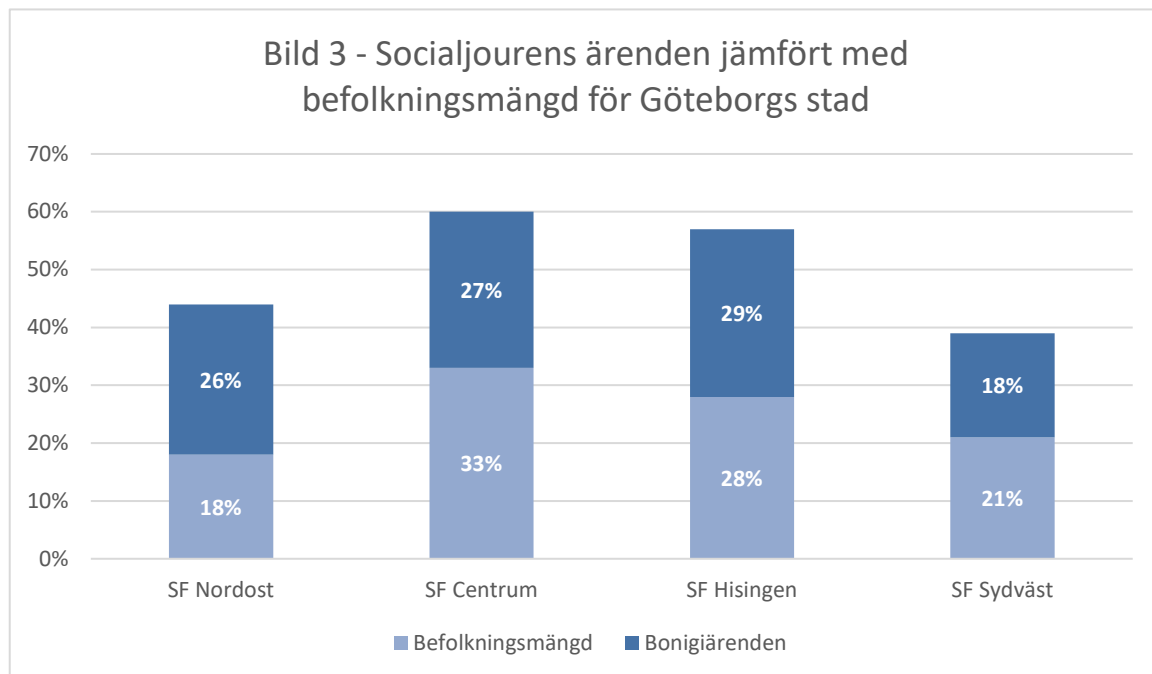
Göteborgs stad

I handläggningen av de olika bistånden är målgrupperna indelade i tre delar, Barn och unga, Vuxna och Ekonomiskt bistånd. För att illustrera fördelningen av arbetet vid socialjouren utifrån målgrupperna har data hämtats ur sammanställningar utifrån samtliga aktualiseringar som gjorts vid socialjouren under 2022. Fördelningen ser ut enligt bild 2.

Bild 2 - Fördelning av ärendetyper vid socialjouren år 2022

Vuxenhandläggningen som främst innefattar akuta boendefrågor och missbruksfrågor utgör 42 % av alla aktualiseringar. Barn och unga utgör 49 % av handläggningen och den resterande delen, 5 %, utgör frågor om akut nöd. Tidigare år har övervikten på vuxenaktualiseringar varit högre och utgjort mer än 42 % men en minskning har skett under 2022. Trenden över tid är att aktualiseringar som rör barn och unga ökar i förhållande till vuxenaktualiseringar.

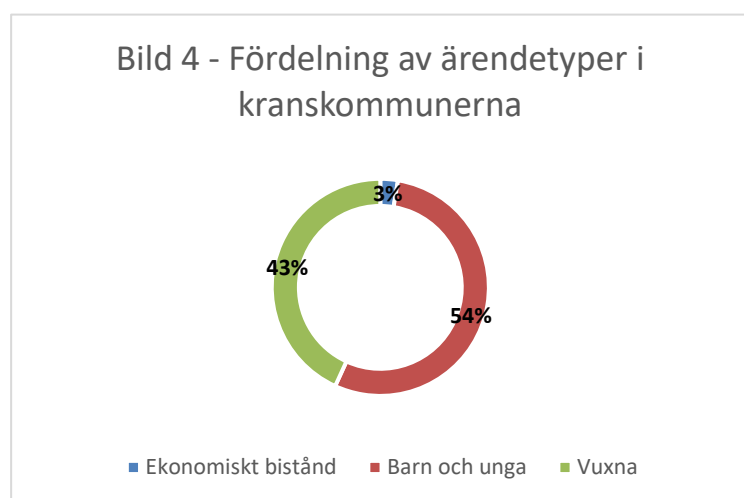

För 2022 var ca 25 000 händelser fördelade på alla kommuner socialjouren arbetar för och av dessa omfattar Göteborgs förvaltningar ca 16 000 händelser. Som jämförelse till fördelningen av händelser ligger här befolkningens mängd (alla åldersgrupper) enligt SCB för respektive socialförvaltning (bild 3). Bilden träder fram där Socialförvaltning Nordost har minst andel av kommunens befolkning men trots detta nästan en tredjedel (26%) av alla händelser som inkom till socialjouren under 2022.

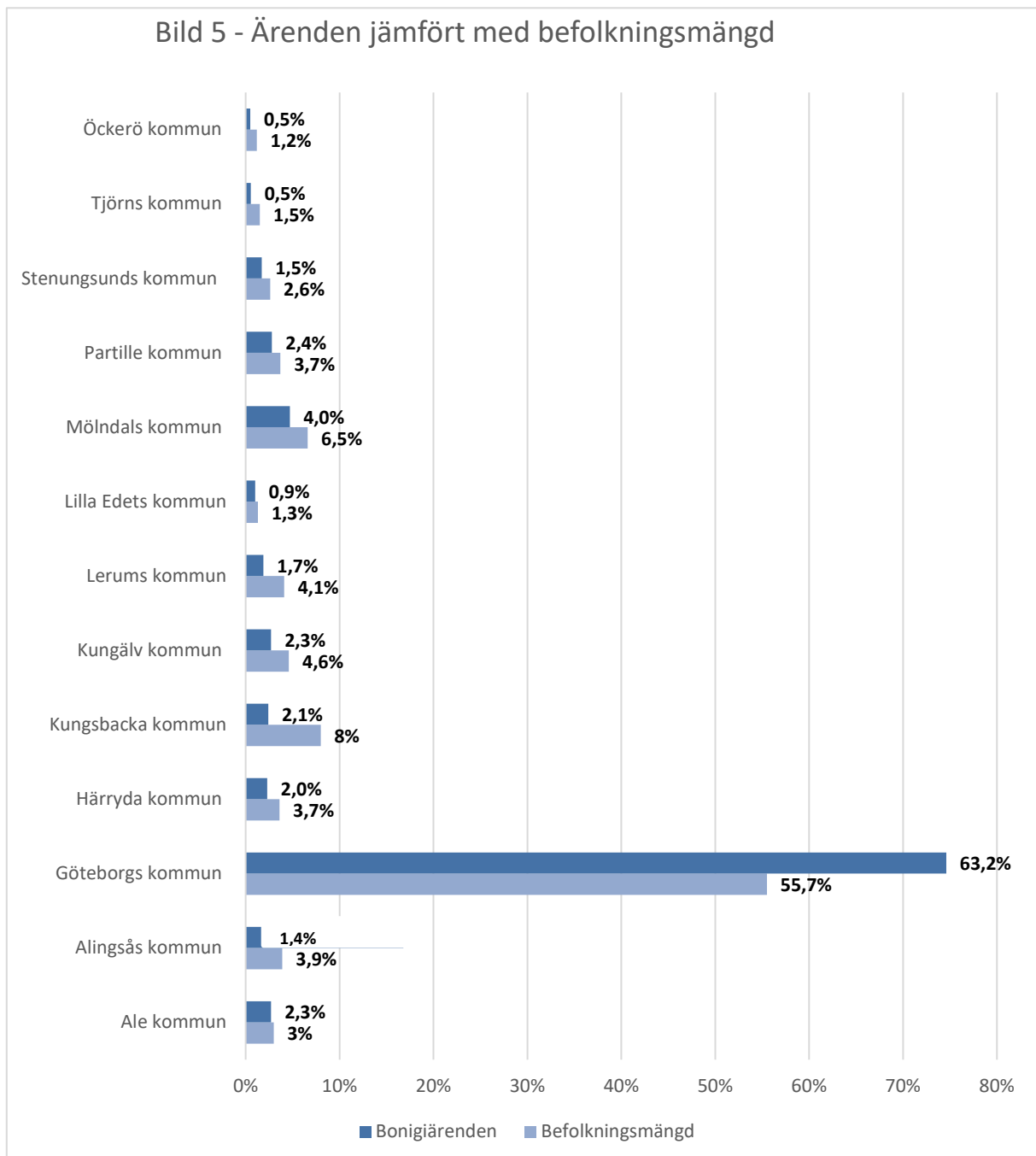
Kranskommunerna

Fördelningen av arbetet vid Socialjouren utifrån kranskommunerna ser ut enligt bilden (bild 4).

Vuxenhandläggningen som främst innefattar akuta boendefrågor och missbruksfrågor utgör 43 % av alla aktualiseringar. Barn och unga utgör 54 % av handläggningen och den resterande delen, 3 %, utgör frågor om akut nöd kring ekonomi.

I Bild 5 presenteras andel av kommunens befolkning och alla händelser som inkom till socialjouren under 2022.

BARN OCH UNGA

Göteborgs stad

Socialjourens prioriterade målgrupp är arbetet med barn och unga. Den främsta orsaken till kontakt med socialjouren gällande barn och unga är inkomna orosanmälningar enligt Socialtjänstlagen (SoL). Anmälningar inkommer främst från polis, men även från sjukvård,

BUP, privatpersoner och släktingar. När anmälan inkommer, gör socialjouren den första skyddsbedömningen på om akuta åtgärder är nödvändiga eller inte. Vanligast förekommande är att en anmälan vidarebefordras till ordinarie socialtjänst som sedan förhandsbedömer om barnets situation behöver utredas eller inte.

Socialjouren fattar även beslut om att inleda utredning och beslutar om insatser enligt SoL och LVU. Det främsta skälet till att inleda utredning är att våld i hemmet förekommit men beslut fattas även av andra skäl.

Placeringar enligt SoL vid HVB-hem är vanligt förekommande och för det ändamålet har socialjouren avtal med Grynings enheter Trollbacken och Lilla Torp. Placering förekommer även vid andra HVB-hem samt familjehem.

Beslut fattas även enligt LVU i fall av omedelbart omhändertagande och omplaceringar, men den vanligast förekommande åtgärden inom ramen för LVU är handräckningar för att med polisens bistånd återföra avvikna ungdomar till sin placering. För att få en förståelse för socialjourens arbete i frågor som rör barn och unga följer här en presentation av fördelningen av arbetet över staden.

Det barnrikaste socialförvaltningsområdet är Hisingen med 31 % av alla barn i staden, som 2021 hade 37 426 barn i åldrarna 0–18 år enligt SCB. Totalt fanns 121 929 barn i åldersgruppen i Göteborg. Fördelningen av antalet barn 0–18 år sett per socialförvaltningsområde ser ut som i bild 6.

När socialjouren för 2022 följer upp fördelningen av aktualiseringarna (barnanmälningarna) som inkommit till socialjouren för åldersgruppen går det se att Hisingen har flest anmälningar över året och fördelningen ligger jämt med andelen av barnen i området sett till totalen i staden som i bild 7. Centrum och Sydväst har proportionerligt färre anmälningar (aktualiseringar) medan socialförvaltningen Nordost står för 26 % av andelen anmälningar men bara 23 % av underlaget barn.

Huvuddelen av alla anmälningar och övriga kontakter som kommer in kring barn till socialjouren, kommer från olika myndigheter och organisationer där polisen står för den största andelen. Ca en fjärdedel kommer från anhöriga och privatpersoner och i få fall den sökande själv. Anmälningar kan innehålla

Bild 6 Fördelning av andelen barn 0-18 år 2021 enl SCB i Göteborgs stad

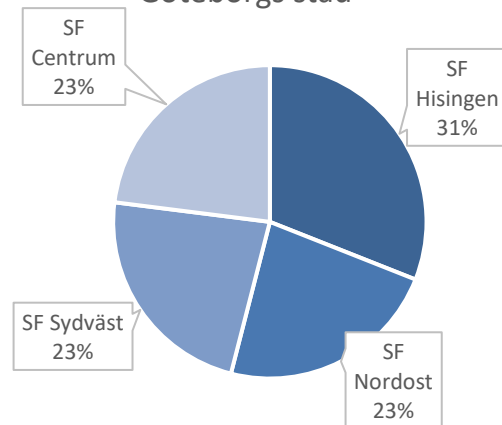
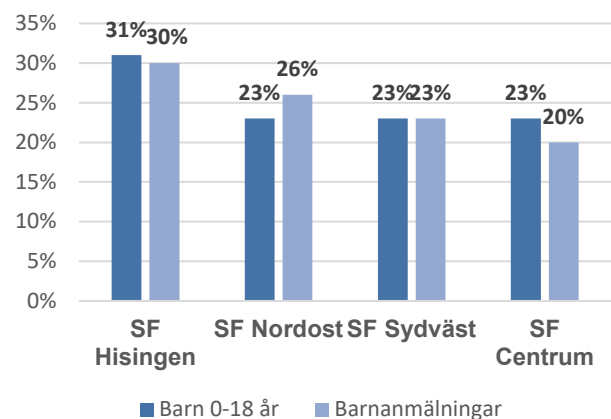

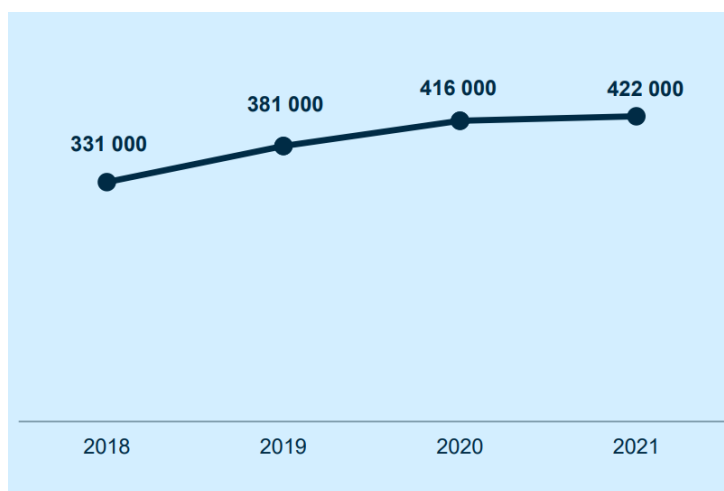
Bild 7 Barn 0-18 per SF och anmälningar per socialförvaltning

information om att barn är utsatta för våld, bevittnat våld, men även andra miljöomständigheter som föräldrars missbruk eller psykiska ohälsa. En annan kategori av anmälningar grundar sig på eget beteende hos unga och rör då ofta missbruk, våld och kriminalitet. Mönstret går igen även här utifrån fördelning i staden där antalet anmälningar i Socialförvaltningen Nordost är högre än andelen barn. Socialförvaltningen Sydväst har färre antal anmälningar än andelen barn.

I en kartläggning som Socialstyrelsen gjorde 2021 över antalet orosanmälningar rörande barn mellan 2018–2021 går det att se en total ökning på 27% (se bild nedan). Sett i jämförelse med de andra storstäderna hade Göteborg det lägsta antalet anmälningar per 1 000 barn, 143 stycken och Malmö den högsta, 186 anmälningar per 1 000 barn.

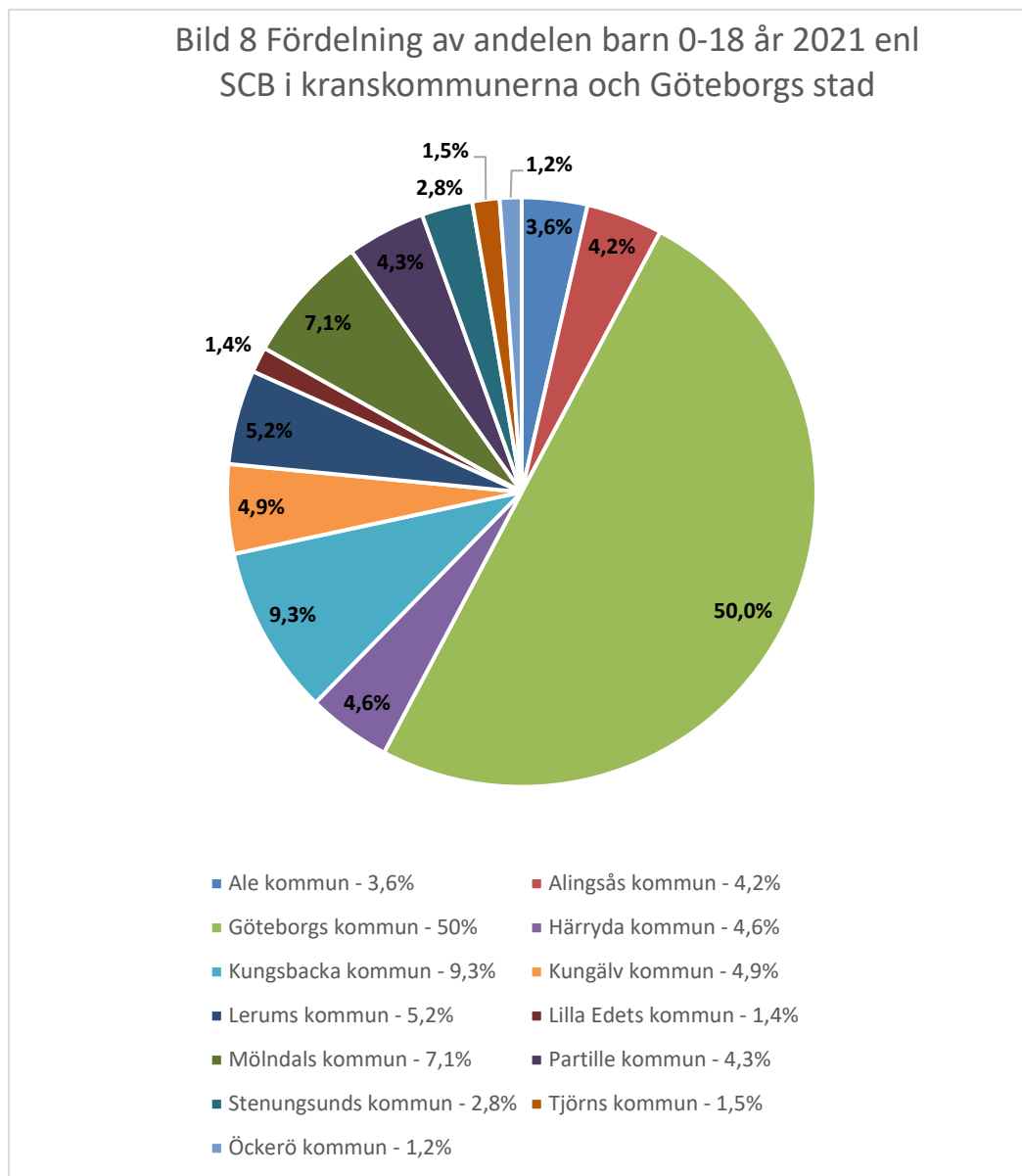
Orosanmälningar nationellt 2018–2021

Sammanfattningsvis upprättar socialjouren flest aktualiseringar för barn och unga för socialförvaltningen Hisingen, med socialförvaltningen Nordost på andra plats. Hisingen är också det område som har flest barn bland sina invånare bland de fyra socialförvaltningarna.

Kranskommunerna

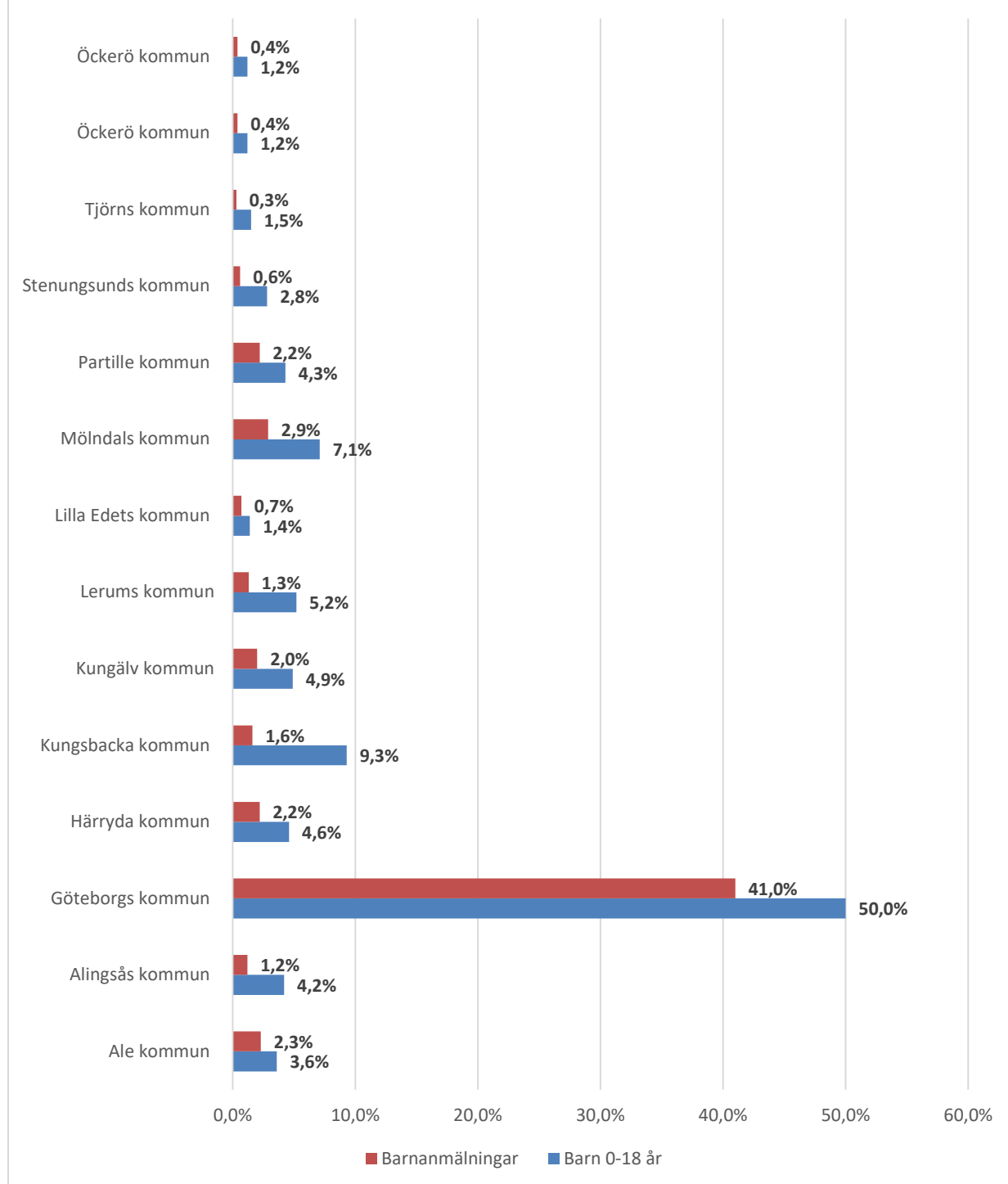
Den barnrikaste kommunen är Göteborg med 50 % av alla barn, som 2022 hade 115 777 barn i åldrarna 0–18 år enligt SCB. Totalt fanns 232 025 barn i åldersgruppen i samtliga kommuner. Fördelningen av antalet barn 0–18 år sett per kommun ser ut som i bild 8.

När socialjouren för 2022 följer upp fördelningen av aktualiseringarna upprättade vid socialjouren för åldersgruppen går det se att Göteborg har flest anmälningar över året och fördelningen ligger en tiondels procent från andelen av barnen i området sett till totalen i staden som i bild 9. Partille, Lilla Edet, Kungälv, Härryda och Ale kommun har proportionerligt fler anmälningar (aktualiseringar) medan Kungsbacka står för 9,3 % av underlaget barn men bara 1,6% av andelen anmälningar.

Bild 9 Barn 0-18 och anmälningar per kranskommun och
Göteborgs stad

MISSBRUK

Göteborgs stad

Socialjouren kommer dagligen i kontakt med personer med missbruksproblematik, oftast i sammanhanget med att akut bostadslösa söker boende för natten. Socialjouren mottar också anmälningar runt missbruk som främst inkommer från polis och sjukvård eller anhöriga och familj. Socialjourens

huvuduppgift vid inkomna anmälningar gällande

missbruk är att göra

bedömning av akut vård enligt

LVM-lagstiftningen. Då

socialjouren tillämpar LVM-

lagstiftningen är det

vanligaste beslutet att

förordna om

läkarundersökning och att

besluta om polishandräckning

för att en läkarundersökning

skall kunna genomföras. Med läkarintyget som grund görs därefter en skyddsbedömning om

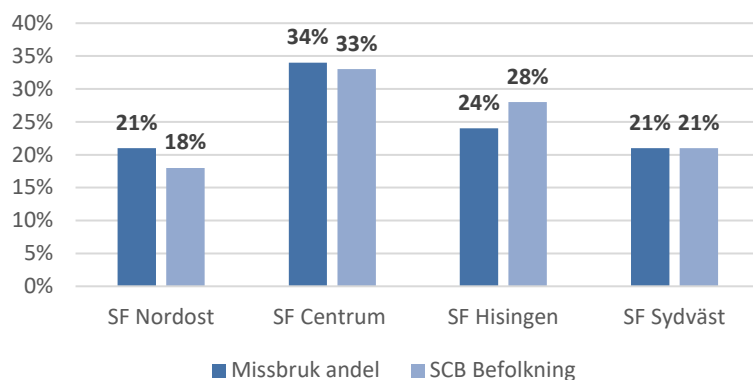
ett omedelbart vårdbehov föreligger. Att beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVM

fattas vid socialjouren är inte så vanligt förekommande.

Under 2022 registrerades på socialjouren sammanlagt 2491 händelser inom Göteborgs stad som rörde missbruk. De sammanlagt 2491 händelserna rörde till 37,5 % män, 23,3 % kvinnor och 33% barnärenden. De resterande 6,2% har antingen registrerats som familj eller hänvisning. För antal registrerade händelser per socialförvaltningsområde framträder en något jämnare fördelning än vad som setts på de områden som rör det samlade arbetet och arbetet med barn och unga (bild 10). Sett till inkomna ärenden till socialjouren framstår Socialförvaltningen Centrum särskilt då 34 % av alla händelser som rör missbruk registreras där.

När det gäller benägenheten att anmäla oro för missbruk till socialjouren skiljer det sig mellan olika stadsområden i staden. Bild 11 illustrerar skillnader mellan olika delar av staden i hur myndigheter respektive anhöriga och privatpersoner är benägna att anmäla oro. I centrumområdet är anmälningsbenägenheten från privatperson och myndighet nästan lika hög, 1542 för privatperson, och från myndigheter, 1779, vilket syns i bilden genom att den svarta rombens spets ligger nära den beigea. I områden för Socialförvaltningen Nordost är skillnaden i anhörigas respektive myndigheters tendens att anmäla störst. Samma bild framträder för Socialförvaltningen Hisingen.

Bild 10 Andel händelser missbruk fördelat per socialförvaltning, Göteborgs stad

En förklaring till figurens
form avseende Centrum kan
vara att 46 %

av ensamhushållen och
högst andel vuxna i staden
finns inom Socialförvaltnin
gens Centrums område
(SCB). Hela 30% av alla
anmälningar från
privatpersoner till
socialjouren görs där.

Om skillnaden i
anmälningsbenägenheten
skall förklaras kan det möjligen göras utifrån att förekomsten av missbruk är större i centrum i
sin helhet. Bilden pekar på att myndigheter i förhållandevis stor utsträckning anmäler oro för
befolkningen jämnt fördelat i staden sett till befolkningsmängd, oavsett befolkningens
sammansättning i de olika stadsdelarna.

Kranskommunerna

Under 2022 registrerades på socialjouren sammanlagt 3609 händelser inom Göteborgs
kommun och avtalade kranskommuner som rörde missbruk. Händelserna rörde till 36 % del
män och 21 % kvinnor. De resterande 43% är registrerade som antingen barnärenden eller
familjeärenden. Ser vi i stället till antal registrerade händelser per geografiskt område ser vi
att Göteborgs kommun tar emot flest missbruksärenden (se Bild 12). Bidragande till det
utfallet kan vara att området har en hög andel av befolkningen över 18 år jämfört med andra
kommuner.

Bild 11 Anmälan myndighet och privatperson

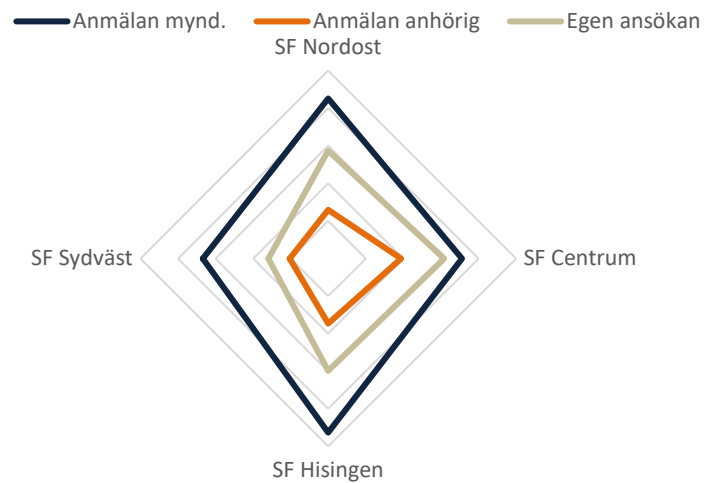

Bild 12 Andel av händelser missbruk per kommun

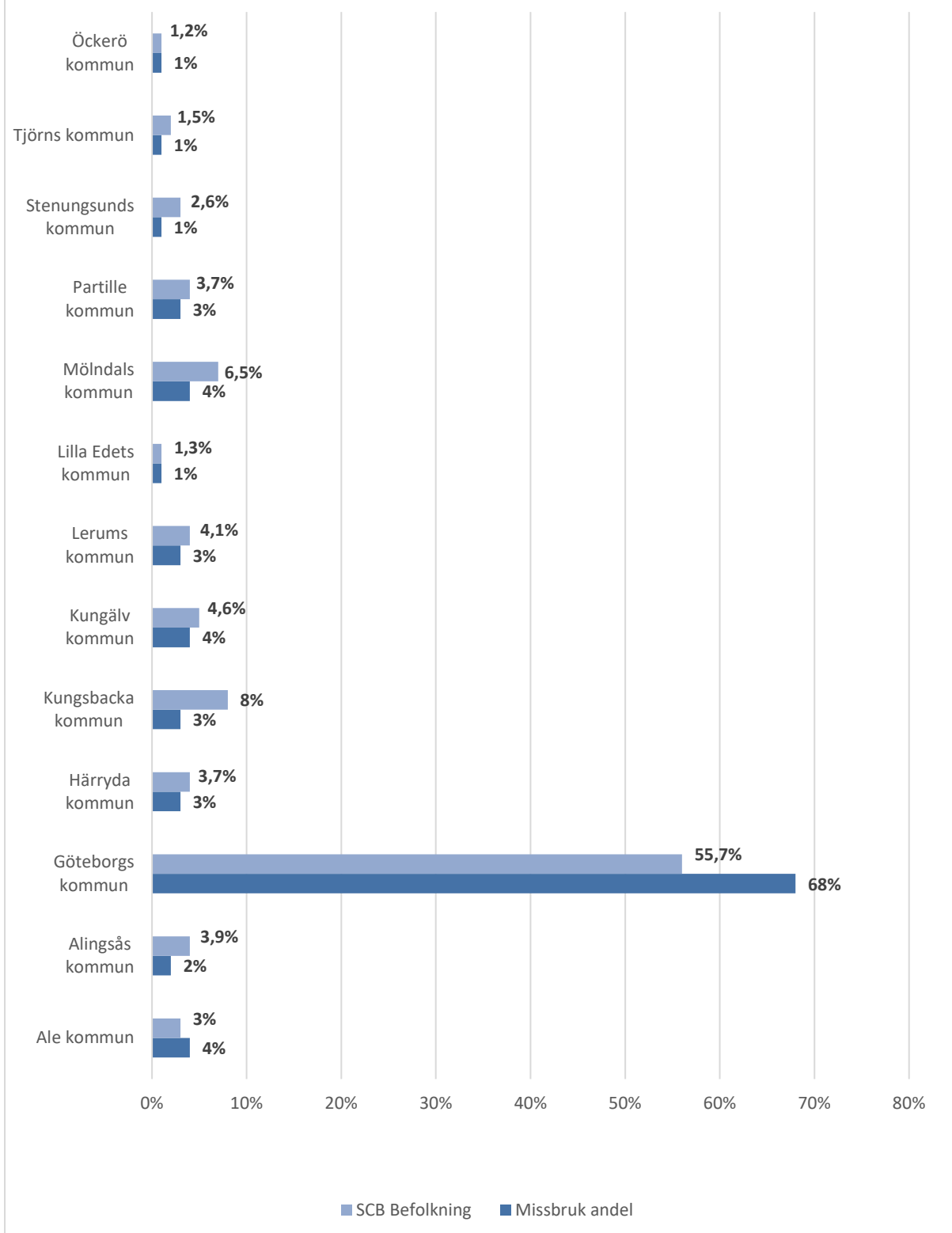
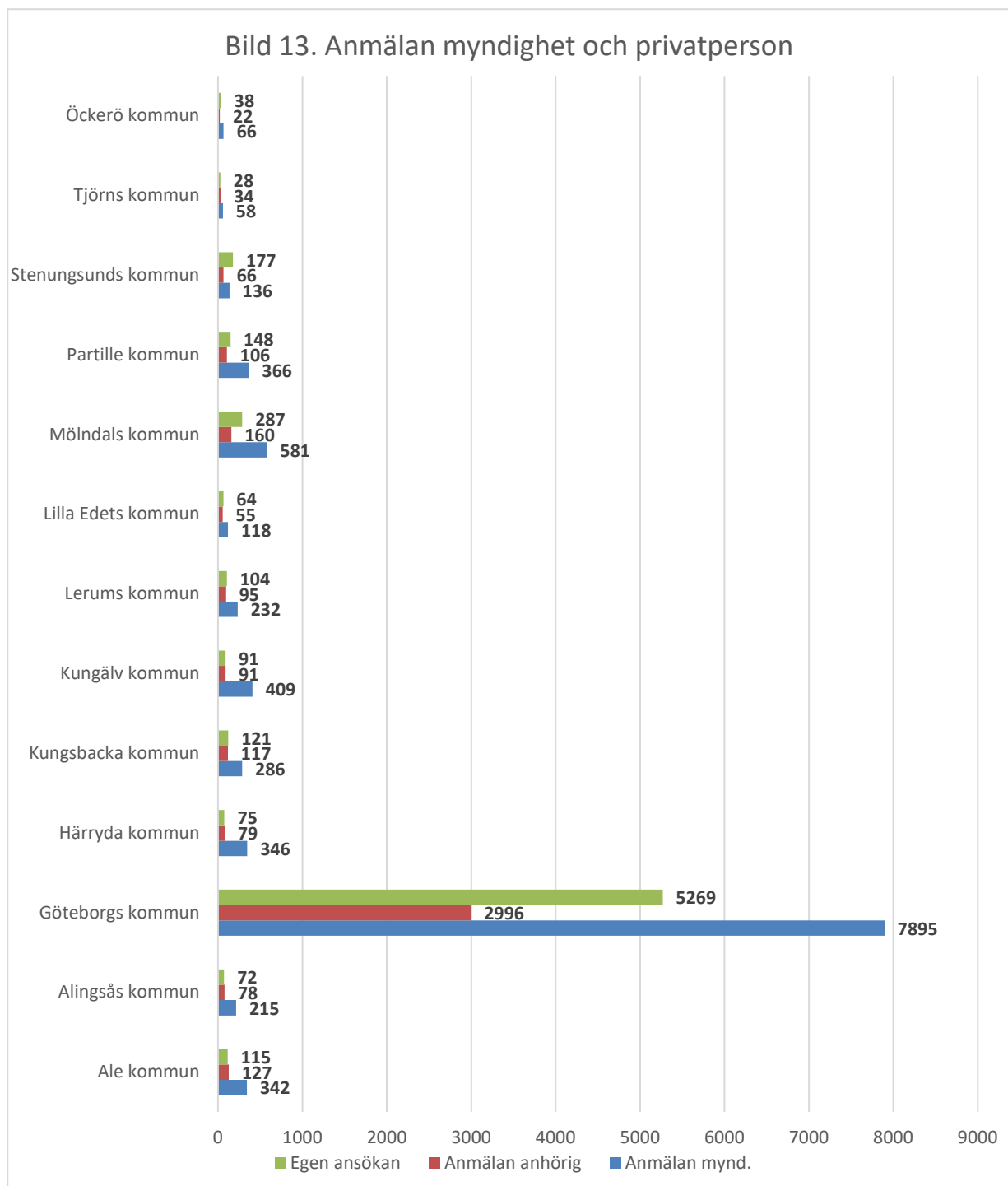

Bild 13 illustrerar skillnader mellan olika geografiska områden i hur myndigheter respektive anhöriga och privatpersoner är benägna att anmäla oro. I Göteborgs kommun är anmälningsbenägenheten från privatperson och myndighet nästan lika hög, 8265 för privatperson, och från myndigheter, 7895. I Kungälv kommun är skillnaden i privatpersoners respektive myndigheters tendens att anmäla störst, 182 för privatperson, och från myndigheter 409. Samma bild framträder i Härryda kommun och Mölndals kommun. När det gäller Tjörns kommun är det den kommun där procentuellt sett färre söker för eget missbruk än i övriga kommuner.

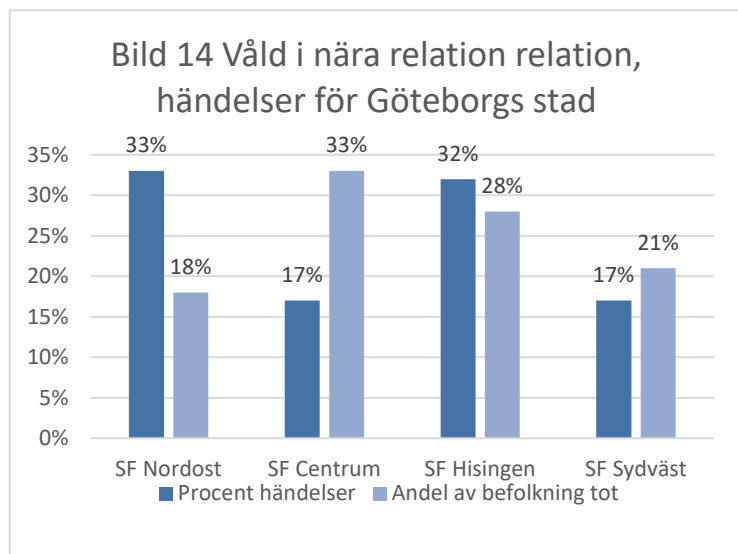
VÅLD I NÄRA RELATION

Göteborgs stad

Händelser som rör våld i nära relation är en vanlig ärendetyp vid socialjouren. Det utgör ca 6 % av socialjourens totala arbete, och då är det värt att nämna att inte anmälningar och skyddsbedömningar som rör de relaterade barnen är inräknade. Cirka 2,5 % av det totala antalet händelser i denna grupp rör män.

Även när det rör våld i nära relationer ser vi skillnader i staden. I de händelser som socialjouren registrerar går det se att mönstret återkommer från området som rör handläggningen av barn och unga där andelen av kontakterna som rör området för Socialförvaltningen Nordost utgjorde 28,7 % och barnrika området för Socialförvaltningen Hisingen 32,2%.

När vi nu ser på våld i nära relation är fördelningen som i bild 14 där området i Nordost är kraftigt överrepresenterat och står för 33 % av alla händelser vid socialjouren under 2022. Hisingen stod för 32 % jämfört med befolkningens mängden i staden i sin helhet.

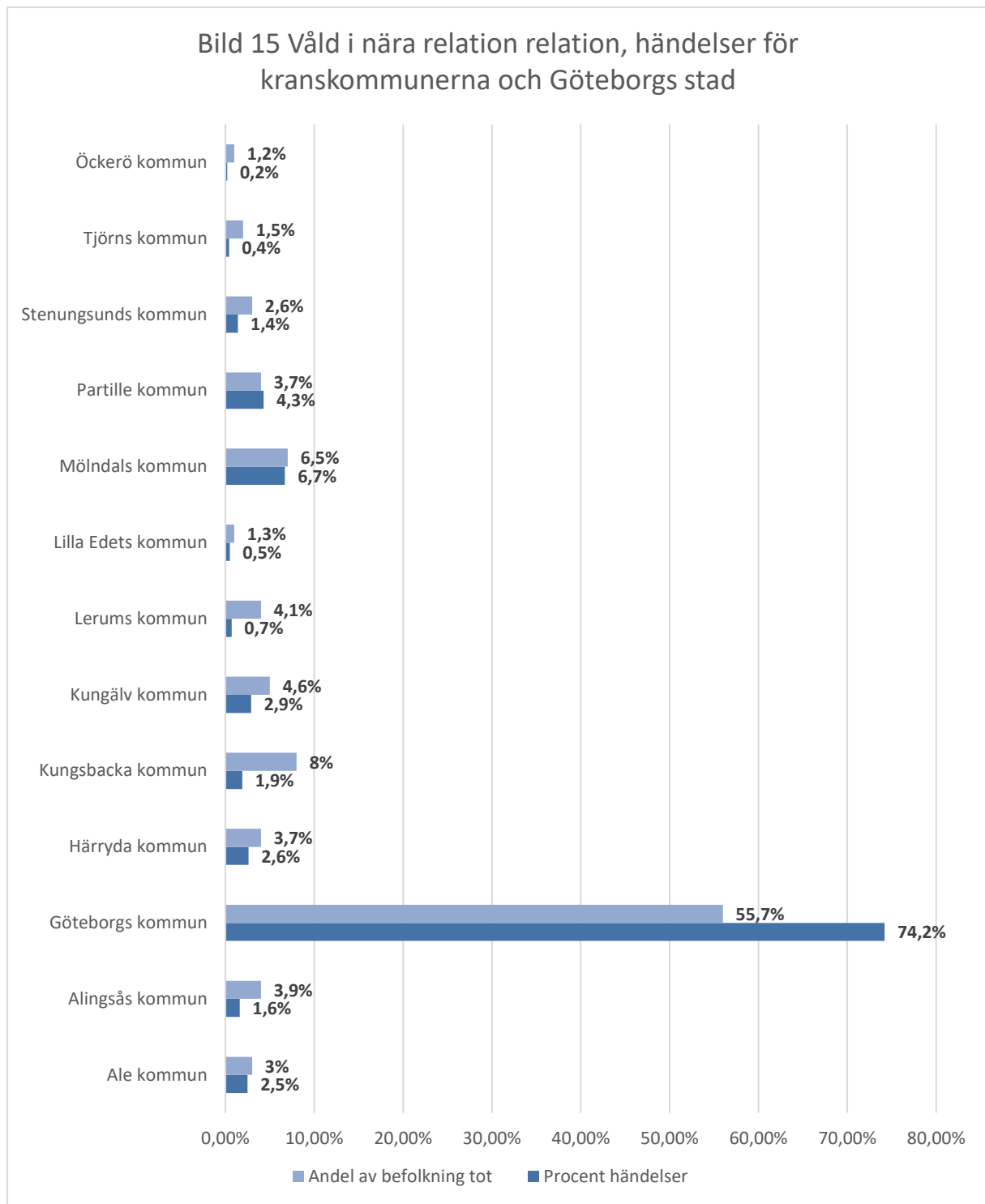

Socialjouren och hela socialtjänsten i Göteborg arbetar sedan december 2021 enligt Islandsmodellen vars huvudsyfte är att barnet ska få komma till tals, få stöd och hjälp på plats, direkt i den akuta situationen samt att effektivisera arbetet mellan socialtjänsten och polisen. Modellen har bedrivits inom ramen för ett projekt sedan 2015 där socialjouren och en stadsdel initialt ingick men är nu permanentad i staden. Under 2022 registrerades totalt 129 islandsärenden.

Kranskommunerna

Fördelning av våld i nära relationer-ärenden över samtliga kommuner går att se nedan. I bild 15 ser vi att Göteborgs stad är kraftigt överrepresenterat och står för 74 % av alla händelser vid socialjouren under 2022. Mölndals kommun, Partille kommun och Ale kommun har också relativt höga nivåer i relation till befolkningens mängd i respektive kommun.

Bild 15 Våld i nära relation relation, händelser för
kranskommunerna och Göteborgs stad

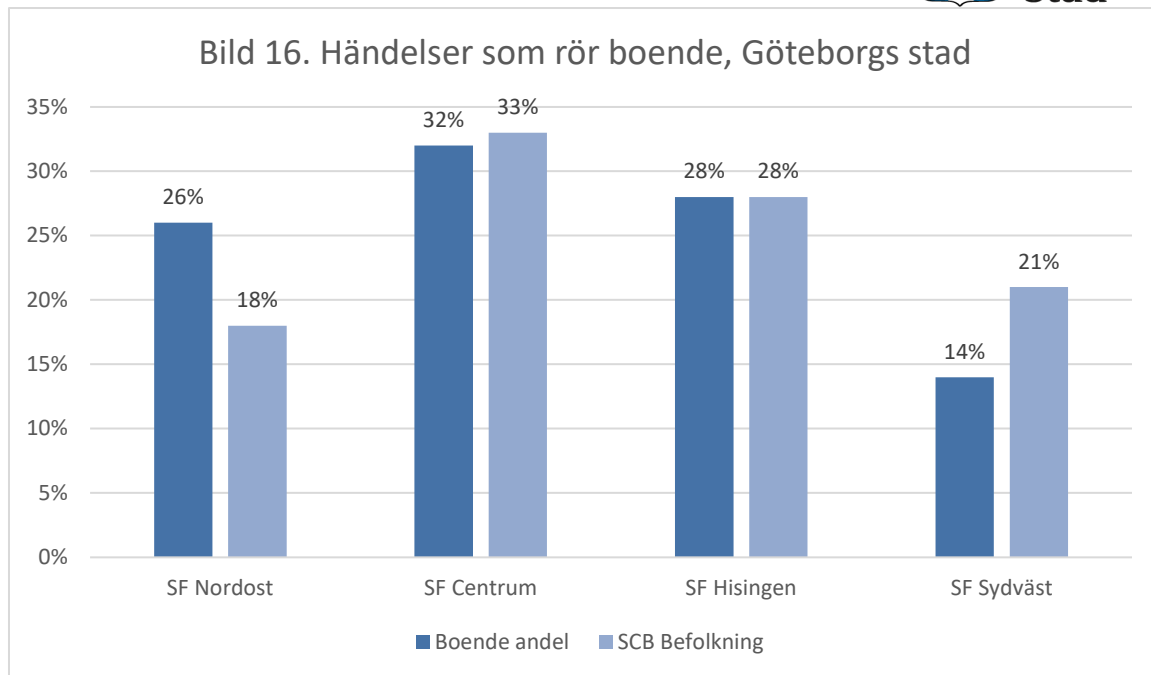
BOENDE

Göteborgs stad

En målgrupp som tar betydande handläggningstid i anspråk vid socialjouren är den som söker boende med anledning av akut bostadslöshet. Anledningen till detta är att den utgörs av ett förhållandevis stort antal sökande. I socialjourens arbete utgör sökande som är akut bostadslösa en fjärdedel av alla händelser. Gruppen utgörs till ca 70 % av män. Både männen och kvinnorna som söker har ofta redan en kontakt med sin socialtjänst och ibland även ett bistånd beviljat som de antingen inte vill, eller till följd av eget beteende som återfall i missbruk, inte kan nyttja. Då det råder brist på akutplatser kan klienter också ha fått ett bistånd som ej har gått att verkställa och därför söker upp socialjouren.

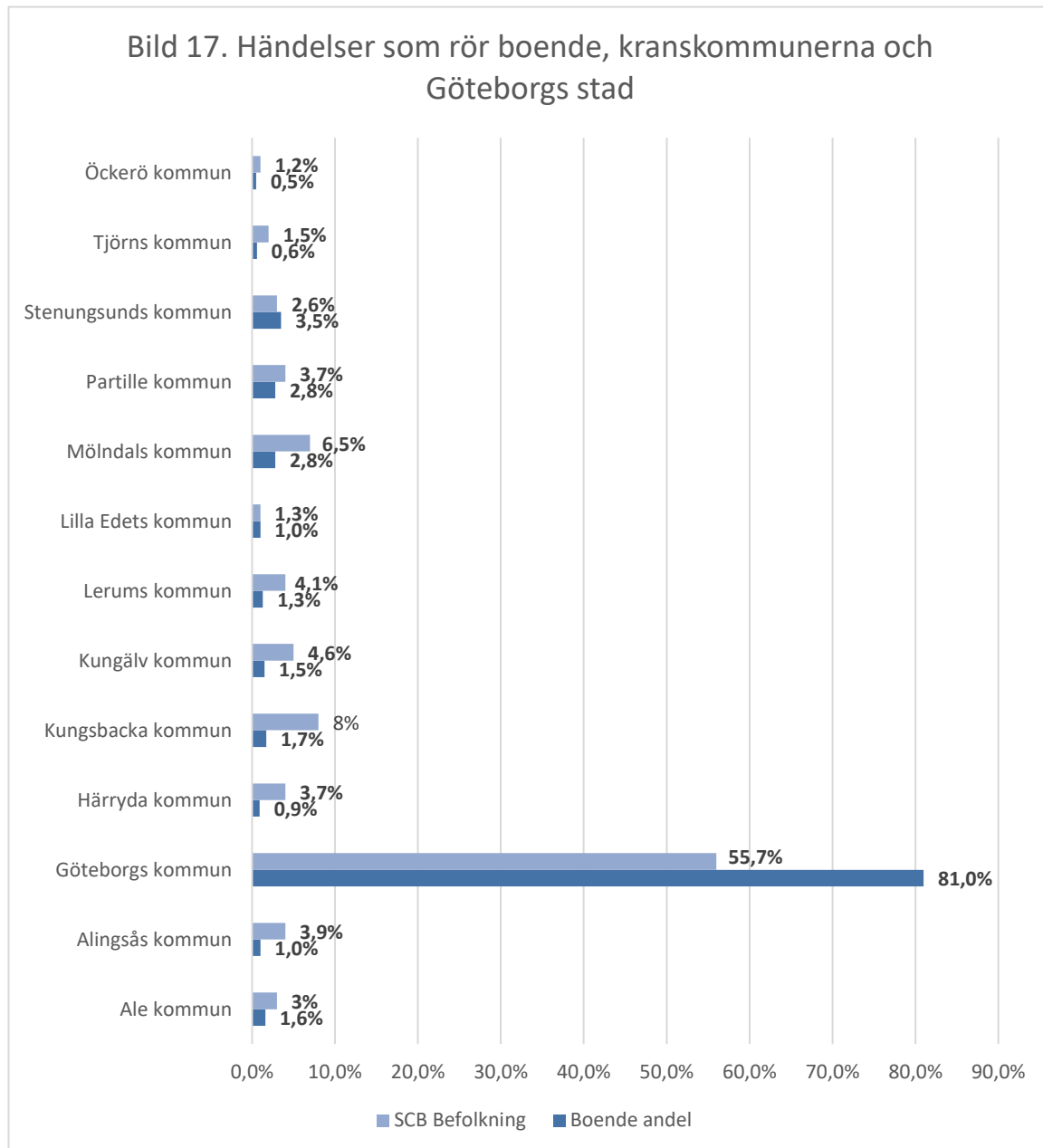
Inom staden finns stora variationer när vi tittar på händelser i för 2022 där området för socialförvaltningarna varierar. Socialförvaltningen Nordost, som under 2020 stod för 35 % av alla händelser som rör boende, har sjunkit till 26% under 2022. Socialförvaltningen Hisingen och socialförvaltningen Centrum, som under 2020 båda låg på liknande nivåer kring 25% av antalet ärenden, har ökat antal ärenden under 2022. Socialförvaltningen Centrum står för 32% och socialförvaltningen Hisingen för 28%. Socialförvaltningen Sydväst står för 14 % av andel boendeärenden (bild 16).

Den stora delen hemlösa som Socialjouren kommer i kontakt med består av sökanden som sedan tidigare har kontakt med socialtjänsten utifrån en mångbottnad problematik som ofta handlar om missbruk, psykisk ohälsa eller långvarigt utanförskap av andra anledningar vilket lett till att de är i behov av att söka bistånd akut för sitt boende. Under året har Socialjouren sett en tydlig ökning av personer som kommit för att söka boende akut. Inte sällan återkommer samma sökande dag efter dag. En tydlig ökning av behovet märktes i samband med stängningen av boende Nya Tillfället den 1 maj 2022 och behovet har efter det varit konstant. Parallellt med det ökade behovet så har de upphandlade boendeanalternativen som Lilla Bommen och Betelskeppet i mycket hög grad varit fullbelagda av socialkontoren vilket inte varit fallet tidigare. Som en konsekvens av detta blir då inte heller dessa boenden en lösning vid akut bostadslöshet på jourtid. Socialjouren har under sommarmånaderna haft ett ovanligt högt tryck och detta har sedan fortsatt även under hösten.

En mindre del är den grupp som är strukturellt bostadslösa. En förklaring kan vara att de med strukturell bostadslöshet i större utsträckning kan planera och få hjälp dagtid hos de ordinarie socialkontoren medan missbruket och den psykiska ohälsan hos de av sociala skäl bostadslösa är en faktor som försvårar planering av livet även dagtid och individen försätter sig själv i större utsträckning därigenom i akuta nödsituationer. Vid socialförvaltningarna är kontakten med de strukturellt bostadslösa därför proportionerligt större än vid socialjouren.

Kranskommunerna

Inom avtalskommunerna och Göteborgs kommun finns stora variationer vad gäller boendeärenden på socialjouren för 2022. Göteborgs kommun är överrepresenterad och står för 81% av alla händelser som rör boende. Stenungsunds kommun sticker ut i statistiken med en högre andel boendeärenden än befolkningsmängd.

TILLHÖRIGHET OCH EKONOMISKT BISTÅND

Ett viktigt moment för socialjouren vid inkomna anmälningar och ansökningar är att sortera var ett ärende ansvarsmässigt hör hemma. Detta är aktuellt vid varje kontakt i det löpande

dagliga arbetet utifrån ärendehandläggningen så att klienter skall hamna inom rätt ansvarig förvaltning eller i rätt kommun.

Om en person utan fast bostad ansöker om bistånd, och personen varit aktuell i en av Göteborgs stads socialnämnder den senaste tolv månaders perioden, ska den socialnämnden handlägga ärendet.

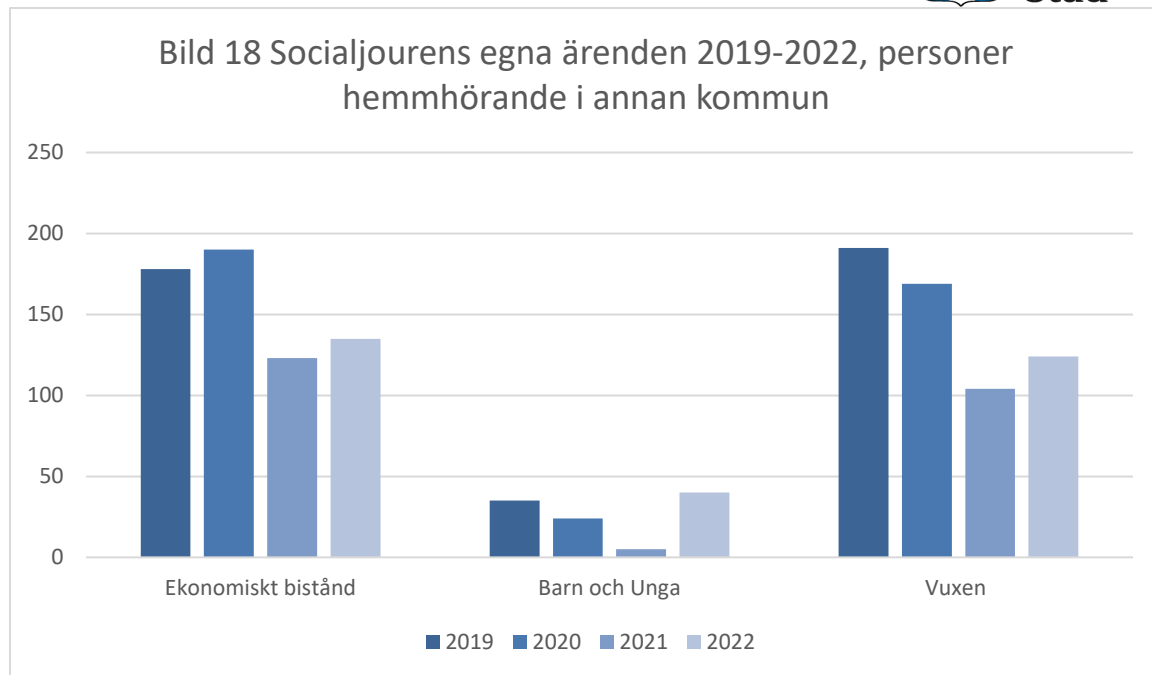
Har personen inte varit aktuell under den senaste tolv månaders perioden, står utan fast bostad och ansöker om bistånd, ska ärendet handläggas av den socialnämnd inom vars område personen har vistats längre tid än fyra veckor.

Personer som varken har fast bostad eller ett pågående ärende i Göteborgs Stad

För personer utan fast bostad, som ansöker om bistånd, och inte har varit aktuell i någon socialförvaltning under den senaste tolv månaders perioden, och inte heller har vistats i något stadsområde mer än fyra veckor, ska ärendet inledningsvis handläggas av den socialnämnd den enskilde vänt sig till. Det är också den socialnämnd dit ansökan inkommer som prövar om ärendet tillhör Göteborgs kommun. Om det under utredningsfasen framkommer uppgifter som innebär att ärendet kan antas vara hemmahörande i annat stadsområde som innebär att en bedömning av tillhörighet inom kommunen behövs, ska utredande nämnd vända sig till Socialjouren. Socialjourens uppgift blir då att fördela ärendet enligt turordning inom staden. Ärendets fortsatta handläggning sker därefter i den socialnämnd som tilldelats det.

Årligen fördelas ca 100 ärenden på detta sätt till någon av de fyra förvaltningarna. Under 2022 förekom 313 händelser som rörde Tillhörighet och händelserna rörde tillhörighetsfrågor både kopplade mot förvaltningarna i Göteborg, kranskommuner och kommuner utanför denna krets. I fråga att kunna besluta om ansvar för en person utifrån ovanstående bedömning så gäller det mandatet endast personer som fördelas till socialförvaltningar i Göteborg. Socialjouren har inte detta mandat i förhållande till kranskommunerna.

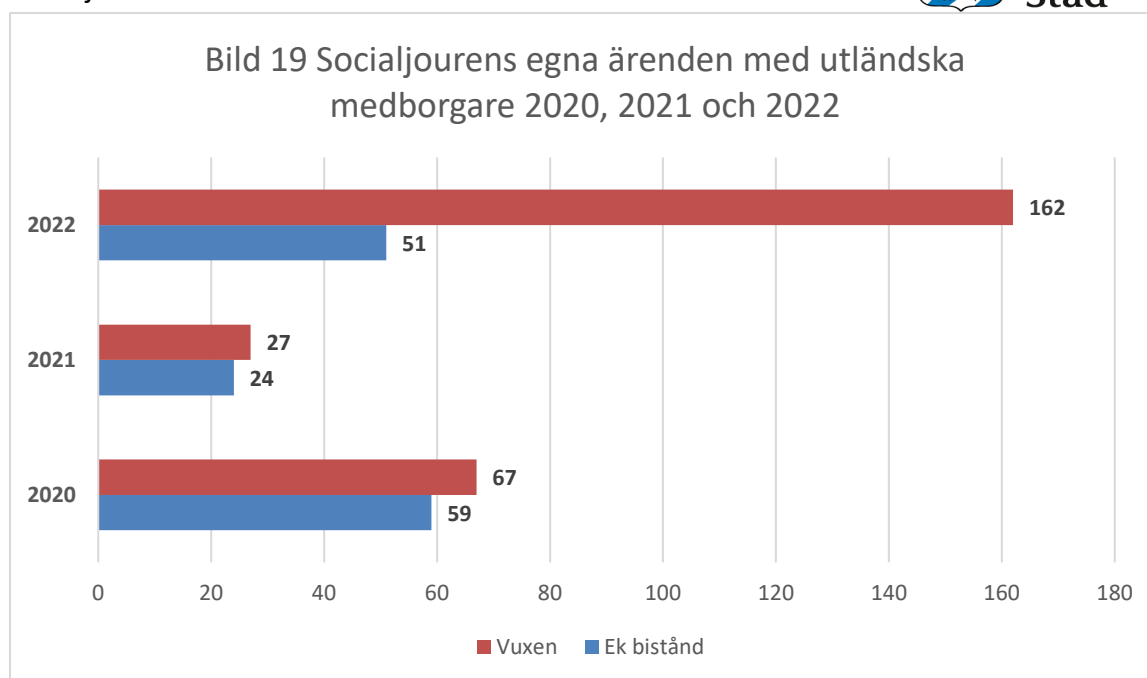
Utvecklingen har sett ut som i bild 18 under de senaste tre åren utifrån antalet öppnade ärenden hos socialjouren där personer inte är folkbokförda i Göteborg utan hemmahörande i annan kommun. För personer som inte är folkbokförda i Sverige och som inte omfattas av någon annan myndighets ansvar handlägger socialjouren frågor om akut nöd vad gäller ekonomiskt bistånd för mat, mediciner, akut tandvård och resor till hemkommunen eller hemlandet. Under 2022 rörde det totalt 110 ärenden.

Utländska medborgare

Vad gäller utländska medborgare som inte är folkbokförda i Sverige kan socialjouren involveras utifrån ansökan om en hemresa till hemlandet. Vid bedömningen av rätt till bistånd för utländska medborgare, är den enskildes ansvar för planering och finansiering för sin vistelse och resa likvärdig den för svenska medborgare. Det som främst kännetecknar de som beviljas bistånd till hemresa, är om det uppkommit någon form av akut nöd/oförutsedd händelse som påverkar den enskildes förmåga att själv lösa sin resa. Det kan till exempel gälla någon sjukdom och olycka som tillstött i Sverige, sjuka barn i hemlandet, trafficking eller situationer där den enskilde på annat sätt bedragits eller utsatts för brott.

Under åren 2020–2022 såg utvecklingen av de utländska sökande ut som i bild 18 nedan. De sökande har haft kontakt med socialjouren både avseende boende och ekonomiskt bistånd, då främst för kostnad för hemresa. Det går att se en nedgång i denna grupp mellan åren 2020 och 2021. En starkt bidragande orsak till nedgången antas vara pandemin och kraven på vaccination och intyg för att få resa över gränser och att få tillgång till olika färdmedel. Under 2022 har både ärendetyper ökat men en särskild ökning kan ses av utländska sökande inom vuxenärenden.

Gruppen EES-medborgare (inkl. Storbritannien) utgör 28 % av alla ärenden som öppnats på utländska medborgare. Av de sökande utländska medborgarna är 68 % män i gruppen och 22% är kvinnor. Resterande 10% utgörs av barn upp till 20 år. Totalt 20% av antalet ärenden utgörs av män som söker stöd för ekonomiskt bistånd, och 34% av männen söker stöd för boende. Orsaken till könsfördelningen kan ha att göra med att i denna grupp av utländska medborgare är männen mer benägna att vara rörligare, delvis utifrån att försörjningsansvaret ofta faller på mannen i många kulturer men även att mannen är friare att röra sig vilket gör att fler män än kvinnor befinner sig i Sverige.

Andelen sökande från annat land än ett EU-land utgör 78% av totalt antal utländska medborgare. Av dessa söker 35% stöd för boende och 10% söker stöd för ekonomiskt bistånd. Inom gruppen finns även de som har ett slutgiltigt utvisningsbeslut. I de fall dessa personer är kända av Migrationsverket är handläggning överflyttad till gränspolisen då det inte gått att verkställa utvisningen på helt frivillig väg. I dessa fall överlämnas personerna till gränspolisens handläggning av Migrationsverket och det är i detta skede gruppen förlorar rätten till boende och ersättning från Migrationsverket. Denna målgrupp har under 2021 blivit något mer förekommande. Det har sannolikt sitt samband i att Migrationsverket ändrat praxis i frågan när utvisningsbeslut fattats och när tidsfrist för frivillig avresa löpt ut.

SAMMANFATTNING

Det finns många aspekter av det sociala arbetet i Göteborg som går belysa genom socialjourens arbete. Utgångspunkten i arbete är en stor bredd av frågor som rör akuta behov som vänder sig såväl till vuxna som till barns behov. Uppdraget rör ett stort geografiskt område med en mångfald av parter i form av kommuner och andra samverkansparter på dygnets alla timmar.

I den inledande delen av rapporten som rör socialjouren övergripande arbete framgår att ca 75 % av arbetet utförs för Göteborgs stad och de resterande 25 % för kranskommunerna. Nästan

50 % av de aktualiseringar som skapas har vuxna personers behov eller situation i fokus i form av anmälan kring missbruk eller ansökningar i en nödsituation om boende eller mat. De återstående 50 % handlar om aktualiseringar efter anmälningar rörande barn. Socialjouren registrerar händelser i ett särskilt statistiksystem (Bonigi) och för Göteborg och de tolv avtalade kranskommunerna görs ca 25 500 registreringar årligen. Av dessa registrerades 16 382 ärenden för Göteborgs stad. Närmare 1/3 (26%) för Socialförvaltningen Nordost samtidigt som befolkningsunderlaget enligt SCB bara utgör 1/5 i Göteborg. De resterande 5505 ärenden registrerades för kranskommunerna.

I arbetet med barn och unga som är det främst prioriterade arbetet går det se att socialjouren upprättar flest aktualiseringar riktade mot Socialförvaltningen Hisingen (30%) vilket också är den socialförvaltning som har flest barn (31%). I de händelser som socialjouren registrerar kring barn går det se att 26 % av samtliga händelser som rör barn registreras för Socialförvaltningen Nordost.

I socialjourens arbete med våld i nära relation ser vi att Socialförvaltningen Nordost har störst förekomst av händelser och anmälningar som rör under 2022 (totalt 33%). Under 2020 hade denna socialförvaltning 39 % av alla aktualiseringar i Göteborg som rörde våld i nära relation och samtidigt hade den 19 % av befolkningen. Socialförvaltningen Hisingen ligger också i år högt upp på listan med 32% av händelser och anmälningar som rör våld i nära relation. Under 2021 gick Göteborg som helhet in i arbetet med Islandsmodellen som innebär en större grad av samverkan mellan socialtjänst, rättsväsende och sjukvård med fokus på det våldsutsatta barnet vid våld i nära relation. Socialjouren har en central roll att spela i detta sammanhang och har alltsedan modellen varit ett projekt 2015, varit ledande i arbetet i staden. Under 2022 registrerades totalt 129 islandsärenden.

Arbetet med bostadslöshet och missbruk är det område som socialjouren har flest aktualiseringar och händelser kring. Inom detta område framstår Socialförvaltningen Centrum särskilt då 34 % av alla händelser som rör missbruk registreras där. Vi ser även att oron för missbruk bland närstående är högst inom stadsområde Centrum. Vad gäller bostadslöshet och den bild som framträder i socialjourens arbete så är Centrum (33%) och Hisingen (28%) mest utsatta. Under året har Socialjouren sett en tydlig ökning av personer som kommit för att söka boende akut. Orsakerna till detta handlar sannolikt om stängningen av boende Nya Tillfället den 1 maj 2022. Parallellt med det ökade behovet så har de upphandlade boendalternativen som Lilla Bommen och Betelskeppet i mycket hög grad varit fullbelagda av socialkontoren vilket inte varit fallet tidigare. Som en konsekvens av detta har då inte heller dessa boenden blivit en lösning vid akut bostadslöshet på jourtid.

Socialjouren har ett särskilt ansvar i nödsituationer för de sökande som inte är hemmahörande i Göteborg eller kranskommunerna, som antingen är på genomresa eller som endast vistats en kortare tid i staden. Vad gäller socialjourens arbete med utländska medborgare som inte är folkbokförda i Sverige som sökt bistånd så har denna grupp mer än halverats mellan 2020 och 2021. Förklaringen till detta är sannolikt att flera sökte bistånd för att ta sig hem i den situation som uppstod under 2020 då konsekvenserna av pandemin blev svårare. De begränsningar och svårigheter som uppstod därefter i att resa mellan länder gjorde det sedan svårare att resa till Sverige och andra länder och därav minskade antalet som sökte sig till

socialjouren. Under 2022 har både ärendetyper ökat men en särskild ökning kan ses av utländska sökande inom vuxenärenden. Under 2022 utgör gruppen EES-medborgare (inkl. Storbritannien) 28 % av alla ärenden som öppnats på utländska medborgare medan andelen sökande från annat land än ett EU-land utgör 78%. Av dessa registrerades 45% som män och 26% som kvinnor.

Ett framtida perspektiv som blir intressant att följa är Islandsmoddelens påverkan i arbetet både i relation till barn och unga men även till kvinnor utsatt för våld. En förhoppning finns att situationen skall kunna bli bättre och skadorna mindre för de barn och föräldrar som utsätts.